

SOSLIT

WEEK8

KALIGIRANG KASAYSAYAN SA PANAHOON NG KASTILA

- Ang isinaalang-alang na unang pananakop ng mga Kastila sa ating kapuluan ay ang pananatili rito ni Miguel Lopez de Legazpi noong 1565, bilang kauna-unahang Kastilang gobernadorheneral. At dito nagsimula ang panitikan ng mga tao rito.
- Ang diwa ng pasimulang ito ay nagpatuloy nang walang pagbabago hanggang sa pagkakaroon ng digmaan sa Kabite noong 1872. Higit sa tatlong daang taon din ang pananakop na ito ng mga Kastila.

Mga Pagbabagong Naganap sa buhay ng mga Pilipino

1. Napalaganap ang relihiyong Katolika Apostolika Romana, pagpapalawak ng kanilang hanap buhay na pambansa at ng kanilang nasasakupang lupain.
2. Si Villalobos ang nagpasya ng ngalang "Felipinas" o "Felipenas" bilang parangal kay Haring Felipe. "Filipinas" na naging "Pilipinas".
3. Taong 1565 at 1873, nakilala ang mga pangalang Lakandula, Magat Salamat Tamblot, Dagohoy, Diego Silang, Palaris, Manong Pule, atb.
4. Nagpalit sila ng pangalan at nagpabinyag Naging gobernador si **Jose Basco (1778)**.
5. Si Claveria (1849), binigyang ng apelyidong kastila ang pamilyang Pilipino.
6. Instik, Hapon, Ingles nagtangkang lumusob at umagaw sa Pilipinas.
7. Umunlad ang kabuhayan dahil sa tuwirang pakikipagkumersiyo ng Espanya at Europa. Nagkaroon ng mga sasakyang tulad ng karwahe, tren at bapor.
8. Nagbago ang anyo ng kanilang pamamahay. Nagkaroon ng mga bahay na tisa at bato.

9. Magagandang kasangkapan tulad ng piyano, muwebles at mga kagamitang pangkusina.

10. Natuto silang magdiwang ng mga kapistahan bilang parangal sa mga santo at Papa.

11. Bilang libangan, nagkaroon ng mga sabong, karera ng kabayo at teatro.

Dalawang Panahon ng Panitikan:

1. Panitikang Pamaksang Pananampalataya at Kabutihang-asal.
2. Panitikang Rebolusyonaryo at Sedisyoso.

Tatlong Katangian ng Panitikan:

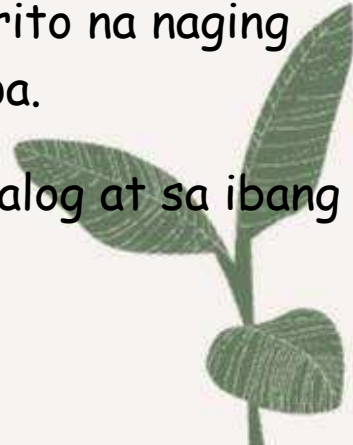
1. May sari-saring kaanyuan at pamamaraan, gaya ng mga tulang liriko, awit, kurido, pasyon, duplo, karagatan, kumedyang senakulo, sarsuwela, talambuhay, at mga pagsasalingwika.
2. Ang karaniwang paksain ay panrelihiyon.
3. Ang lalong nakararami ay huwad, tulad, o halaw sa anyo, paksa, o tradisyong kastila.

Mga Impluwensya ng Kastila sa Panitikang Filipino:

1. Ang "Alibata" na ipinagmamalaki kauna-unahang abakadang Filipino na nahalinhan ng alpabetong Romano.
2. Ang pagkakaturong ng Doctrina Cristiana na kinasasaligan ng mga gawang makarelihiyon.
3. Ang wikang Kastila na naging wika ng Pantikan nang panahong yaon. Marami sa mga salitang ito ang naging bahagi ng wikang Filipino.
4. Ang pagkakadala ng mga alamat ng Europa at tradisyong Europeo rito na naging bahagi ng Panitikang Filipino tulad ng awit, kurido, moromoro at iba pa.
5. Ang pagkakasinop at pagkakasalin ng makalumang panitikan sa Tagalog at sa ibang wikain.

Mga Impluwensya ng Kastila sa Panitikang Filipino:

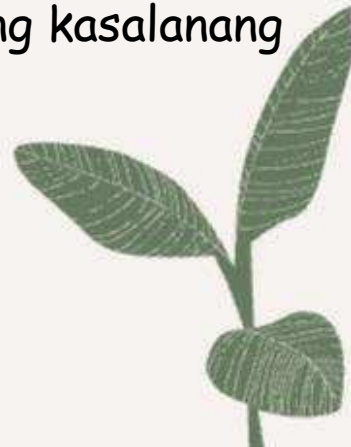
6. Ang pagkakalathala ng iba't ibang aklat na pambalarila sa wikaing Filipino tulad sa Tagalog, Ilokano at Bisaya.
7. Ang pagkakaroon ng makarelihiyong himig ng mga lathalain ng mga panahong yaon.

MGA AKDANG PANRELIHIYON:

DOCTRINA CHRISTIANA

- Kauna-unahang aklat na nalimbag sa Pilipinas noon 1593, sa pamamagitan ng silograpiko.
- Aklat ito nina Padre Juan de Placencia at padre Domingo Nieva. Nasusulat ang aklat sa Tagalog at Kastila.
- Naglalaman ng mga dasal, sampung utos, pitong sakramento, pitong kasalanang mortal, pangungumpisal at katesismo.
- May 87 pahina lamang.

MGA AKDANG PANRELIHIYON:

NUESTRA SENORA DEL ROSARIO

- Ikalawang aklat na nalimbag sa Pilipinas. Akda ito ni Padre Blancas de San Jose noong 1602 at nalimbag sa Imprenta ng Pamantasan ng Sto. Tomas sa tulong ni Juan de Vera, isang mestisong Intsik. Naglalaman ito ng mga talambuhay ng mga santo, nobena, at mga tanong at sagot sa relihiyon.

MGA AKDANG PANRELIHIYON:

BARLAAN AT JOSAPHAT

- Aral na Tunay na Totoong Pag-aalay sa Tauro, nag mga kabanalang Gawa ng mga Malaoualhatiang Barlaan at Josaphat (1780) na batay sa mga Sulat sa Griyego ni San Juan Damasceno.
- ikatlong aklat na nalimbag sa Pilipinas. Akda ito sa Tagalog ni Padre Antonio de Borja. Orihinal na nasa wikang Griyego.
- Jacobo Biblio (Latin), Baltazar de Santa Cruz (Kastila).
- Ipinalalagay itong kaunaunahang nobelang nalimbag sa Pilipinas.
- Isinalin sa salitang Iloko at sa anyong patula ni Padre Agustin Mejia.

MGA AKDANG PANRELIHIYON:

Urbana at Felisa: Isang aklat na sinulat ni Modesto de Castro, ang tinaguriang "Ama ng Klasikong Tuluyan sa Tagalog." Naglalaman ito ng mga sulat ng magkapatid na sina Urbana at Felisa, na pawang nauukol sa kabutihang-asal. Malaki ang naging impluwensya nito sa kaugaliang panlipunan ng mga Pilipino.

MGA AKDANG PANRELIHIYON:

Pasyon: Isang aklat na nauukol sa buhay at pagpapakasakit ni Kristo. Binabasa ito tuwing Mahal na Araw. Nagkaroon ng apat (4) na bersyon sa Tagalog ang akdang ito, bawat isa ay may pangalan ng may-akda: Padre Mariano Pilapil (1814), Gaspar Aquino de Belen (1704), Aniceto dela Merced (1856), at Don Luis de Guian (1750).

Mga Dulang Panrelihiyon:

1. **Panunuluyan:** Dulang tinatanghal sa lansangan, na naglalarawan sa paghahanap nina Maria at Jose ng matutuluyan sa Bethlehem. Ang mga bahay sa paligid ang hinihingan ng mag-asawa ng silid na matutuluyan.
2. **Flores de Mayo/Dalit:** Ang pag-aalay ng bulaklak kasabay ng pag-awit bilang handog kay Birheng Maria. P. Mariano Sevilla (Tondo, Nobyembre 12, 1832)
3. **Santacruzán:** Isang prusisyon na isinasagawa sa huling bahagi ng pagdiriwang ng Flores de Mayo. Isinasalarawan nito ang paghahanap sa Banal na Krus ni Reyna Elena, ang ina ni Constantino.
4. **Senakulo:** Isang dula na nagsasalaysay ng buhay at kamatayan ni Poong Hesukristo. Kadalasan ginaganap sa lansangan o sa bakuran ng simbahan.
5. **Salubong:** Pagtatanghal ng pagtatagpo ng muling nabuhay na Panginoong Hesus at ni Maria.

Mga Dulang Panrelihiyon:

6. **Tibag:** Isang pagtatanghal tuwing buwan ng Mayo, na naglalarawan ng paghahanap ni Santa Elena sa krus na pinagpakuan kay Kristo.

7. **Karilyo:** Pagpapagalaw ng mga anino ng mga pira-pirasong kartong hugis tao sa likod ng isang kumot na puti na may ilaw.

Matamis na Birheng pinaghahandugan, kami'y nangangako pong mag-alay ng mga girnalda bawat araw at ang magdudulot nitong murang kamay. Tuhog na mga bulaklak, sadyang salitsalit sa mahal mong noo'y aming ikakapit. Lubos ang pag-asa't sa iyo'y pananalig na tatanggapin mo ang handog ng pag-ibig.

URBANA AT FELISA PASYON Panitikan sa Panahon ng Kastila

8. **Komedy/Moro-Moro:** Isang matandang dulang Kastila na naglalarawan ng pakikipaglaban ng Espanya sa mga Muslim noong unang panahon.

9. **Sarsuwela:** Isang komedyang o melodramang may kasamang awit at tugtog, may tatlong (3) yugto, at nauukol sa mga masisidhing damdamin tulad ng pag-ibig, paghihiganti, panibugho, pagkasuklam, at iba pa. - Severino Reyes o Lola Basyang

10. **Dung-aw:** Isang awit na binibigkas ng isang naulila sa piling ng bangkay ng yumaong asawa, magulang, o anak.

Mga Dulang Panrelihiyon:

11. **Karagatan:** Nagmula sa alamat ng isang prinsesang naghulog ng singsing sa karagatan, at nangakong pakakasalan ang binatang makakakuha nito. Isang paligsahan sa tula hinggil sa singsing ng isang dalagang nahulog sa dagat; ang binatang makakakuha nito ang magkakaroon ng pag-ibig ng dalaga.

12. **Duplo:** Isang paligsahan sa pagbigkas ng tula na isinasagawa bilang paglalamay sa patay, kadalasan sa ika-9 na araw ng pagkamatay. Pagalingan ito sa pagbigkas at pagdedebate, ngunit kailangang may tugma sa paraang patula. Gumagamit ng mga biro, kasabihan, salawikain, at taludtod mula sa banal na kasulatan. - Bilyaka at Bilyoko = Duplero

13. **Saynete:** Isa sa mga dulang panlibangan noong mga huling taon ng pananakop ng mga Kastila. Ang paksa nito ay nahihinggil sa paglalahad ng kaugalian ng isang lahi o katutubo.

14. **Pangangaluluwa:** Kilala rin bilang Todos los Santos.

MGA KANTAHING-BAYAN:

MGA KANTAHING-BAYAN (Folk Songs): Ang mga kantahing-bayan ay nagpapakilala ng iba't ibang pamumuhay, pag-uugali, kaisipan, at damdamin ng mga Pilipino.

1. Leron-leron Sinta (Tagalog)
2. Pamulinawen (Ilokano)
3. Dadansoy (Bisaya)
4. Sarong Banggi (Bikol)
5. Atin Cu Pung Singsing (Kapampangan)

Kahalagahan ng Kantahing-Bayan: Ipinapakita ng mga kantahing-bayan ang likas na pagkamalikhain ng mga Pilipino. Nagpapahayag ito ng tunay na kalinangan at bunga ng matulaing damdamin mula sa puso at kaluluwa ng bayan.

